



PROJEKT
udenfor

POVERTY walks

Projekt Poverty Walks
- byvandringar med padens folk

Udgivet september 2011
af Fonden projekt UDENFOR
Ravnsborggade 2-4, 3. sal
2200 Kbh. N
www.udenfor.dk

Tekst: Susannah L. Sønderlund
Tryk og layout: HR Offset
Bagsidekort: Fra projektfolder
Oplag: 100 eksemplarer



POVERTY walks

Projekt Poverty Walks
- byvandring med padens folk



PROJEKT
udenfor



Indhold

Projekt Poverty Walks 2010-2011	side	3
Baggrund.	side	4
Guider og ruter.	side	5
Relation mellem guide og projektleder	side	10
Trivsel og deltagerkontakt	side	10
Social turisme og udstilling.	side	12
Udfordringer med aflønning	side	13
Poverty Walks flytter til Sundholm	side	14
Markedsføring og presseomtale	side	15
Udvidelse og projektudbredelse	side	18
Tak til sponsorer	side	20



Sundholm huser både herberg, ungdomsfængsel og vuggestue. Her viser Per rundt.

Foto: Mette Juul, maj 2010.

Projekt Poverty Walks 2010-2011

På en gåtur gennem de københavnske gader kan forskellige borgergrupper i fællesskab diskutere, hvordan udstødte borgeres levevilkår kan forbedres. Poverty Walks er essentielle, fordi de netop synliggør det usynlige og støtter de udsatte til utraditionel og fleksibel beskæftigelse, hvor de kan bidrage med deres ressourcer til glæde for sig selv og til gavn for samfundet. Guideerne er blomstret op med deres nye hverv som omvisere og har oplevet et markant boost i deres selvtillid. De mere end 3.000 deltagere, som de fem guider har vist rundt, har været spørgelystne og ivrige efter at få gjort op med uvidenhed såvel som fordomme om nogle af samfundets mest udsatte borgere.

Poverty Walks har haft en positiv indvirkning på de rekrutterede guidedeltagere. På frivillig basis har nogle ofte sky, tilbageholdende og usikre mennesker modtaget træning og inspirerende undervisning og herved fået chancen for at stille sig frem som eksperter og indvie uvidende medborgere i gadens livsvilkår.

Guidernes engagement i Poverty Walks har på flere måder ændret deres liv – i en ellers udfordrende, triviel hverdag har de fået et ansvarsfuldt hverv at gå op i og de har tilmed fået en bedre økonomi. Guiden Elisabeth betoner især betydningen af den ekstra indtjening: 'Endelig har jeg råd til at købe lidt mere genbrugstøj og køleskabet er fyldt op med mad'.

Uudnyttede ressourcer er fremmet og Poverty Walks har været med til at fastholde og styrke kompetencer hos en gruppe sårbare mennesker – et tiltag som forhåbentlig fortsætter, videreudvikles og bliver udbytterigt for endnu flere borgere.

September 2011, Susannah L. Sønderlund, projektleder Poverty Walks, Fonden projekt UDENFOR.



Der øves præsentationsteknik med en erfaren byvandrer fra Københavns Museum.

Foto: Carsten Villadsen, marts 2010.

Baggrund

I forbindelse med EU's fattigdomsår i 2010 ønskede Fonden projekt UDENFOR at tilføre København et oplevelsestilbud, der kunne sætte fokus på social udstødelse og marginalisering. En ærgerlig tendens til et mere opdelt byrum lod til at øge kløften mellem 'dem' og 'os', mens den tolerante sameksistens blev ladet i stikken. Den rummelige by med plads til forskelligartede eksistenser er truet i det voksende skel mellem den dominerende middelklasse og mindrebemidlede skæve borgere. Hus Forbi-sælgere oplever f.eks. flere bortvendte blikke frem for afvisende smil og hilsner.

Med Poverty Walks ønskede vi at genskabe kontakten mellem mennesker ved gennem oplysning og diskussion at gøre op med fordomme og uvidenhed om livet på gaden. Hvem er de udstødte, hjemløse, misbrugere og psykisk syge? Har de meldt sig ud af det velordnede velfærdssamfund eller er det os andre, der har udstødt dem? Hvad betyder ensomhed og isolation, og hvordan opnås der respekt, forståelse og accept fra omverdenen?

Ideen til byvandring med gadens folk er inspireret af et lignende koncept i Bruxelles, Belgien. Her har ildsjælen og byvandrerens Sonja de Smedt i flere år udbudt tematiske ture - en af dem i samarbejde med en tidligere hjemløs mand. De to har et politisk budskab, da hjemløses levetilstand de seneste år er blevet væsentlig forringede i den europæiske hovedstad. Det har siden vist sig, at der også er skæve og alternative byvandring i flere nabolande, bl.a. Utrecht i Holland, Hamburg og London.

Udover at være et alternativt, øjenåbnende oplevelsestilbud til den brede befolkning ønskede vi med Poverty Walks at give en ellers overhørt stemme ordlyd. Borgere med et ellers lille selvværd får via guidegerningen mulighed for øget selvtillid samt en udfordrende aktivitet at dedikere sig til i en ofte triviell hverdag. Engagementet i Poverty Walks kan styrke selvtilliden hos en gruppe sårbare borgere, der ikke er vant til at gå forrest. Endelig har det været projekt UDENFORs ønske at give guiderne en mulighed for at have et arbejde og en indtjening.



Frederik giver sit bud på, hvordan hverdagen er i et grønlandsk bofællesskab på Vesterbro.

Foto: Susannah L. Sønderlund, juni 2010.

Den oprindelige projektperiode for udvikling og afvikling af Poverty Walks var januar-september 2010. I denne eksperimenterende opstartsperiode skulle projektets bæredygtighed afprøves, men hen over sommeren 2010 greb succesen om sig, og vi ønskede på ingen måde at lukke projektet. Det var imidlertid endnu for tidligt at slippe projektet og forankre det andetsteds som planlagt. Det var på alle måder uhensigtsmæssigt at afbryde relation og kontakt mellem guider og projektleder. Vi ønskede alle at fortsætte arbejdet og desuden udvide udbuddet af ruter med 1-2 byvandring (dansk og engelsk) samt give endnu 1-2 guider muligheden for oplæring. Vi arbejdede derfor for ekstra midler og det lykkedes at sikre projektets videre fortsættelse og udvikling med yderligere fondsbevillinger. Projektafslutningen blev derefter udsat til 31. maj 2011.

Guider og ruter

Da finansieringen faldt på plads i januar 2010 kunne rekrutteringen af hjemløseguider gå i gang og et træningsforløb kunne tilrettelægges. Alle interesserede skulle være velkomne til at deltage og projektlederen gjorde en ihærdig indsats for at få budskabet om Poverty Walks spredt bredt i det københavnske gademiljø (varmestuer, tilholdssteder, herberger og aktivitetsværksteder).

Deltagelseskriterier var bl.a. tilknytning til gaden (tidligere eller nuværende hjemløs), en vis grad af stabilitet, et misbrug under kontrol, evne til fremmøde samt en lyst til at engagere sig i et eksperimenterende projekt, der kunne lede til reel indtægt og udfordring i hverdagen.

Et hold på 10 deltagere blev sammensat, og en erfaren historisk byvandrer blev tilknyttet som underviser til at hjælpe med struktur og udformning af ruterne. Der blev desuden etableret et bredt samarbejde til div. partnere i miljøet, der hver især bidrog med f.eks. lokale lån og sparring (SAND, BrugerForeningen, Hjemløsehuset, FOF, Københavns Museum m.fl.). I løbet af foråret 2010 arbejdede alle deltagere intensivt med at finde ind til den røde tråd i deres byvandring: Hvilke rutestop skal der være og hvorfor? Er der overvægt af personligt indhold eller er fortællingen mere historisk med før-nu-aspekter? Det væsentligste var guidens egen tilgang og idé til det ønskede materiale og udvalgte betydningsfulde byområde, hvorefter underviser og projektleder assisterede med struktur.

I maj 2010 var der fem motiverede deltagere tilbage af de oprindelige 10 rekrutterede, hvilket var et forventeligt frafald. Enten var projektet for overvældende, uforeneligt med en misbrugstilværelse eller også så deltagerne sig ikke i stand til at fungere som guide og stille sig frem foran større forsamlinger. Vi afsluttede guidetræningen med en endelig prøvetur for hver guide for et udvalgt deltagerpublikum med efterfølgende evaluering, feedback og gavekort. Guiderne bestod alle, og den 31. maj 2010 startede de første offentlige Poverty Walks med betalende tilhørere.

De fem pioner-guider



Csaba 'Chopper'

Jeg er ungarsk dansker og har været på gaden i mere end 17 år. Min hverdag er udenfor og det er 24 timer. Gaden er min dagligstue. Der er temmelig meget lort på gaden, og ikke mange tørre fødderne af i min dagligstue! Mit liv er i København og Hjemløsehuset betyder meget. Herfra går min rute og jeg vil gerne fortælle om dets funktioner – Biserne, varm mad, udflugter og genbrugsmøbler.

Elisabeth

Jeg har været i Danmark i over 8 år, og her bliver jeg. Tilfældigt landede jeg på Christianshavn og levede som hjemløs i kvarteret over længere tid, bl.a. i baggårde. Christianshavnerne er langt rarere end svenskere, og det er lettere at være hjemløs i Danmark end på den anden side af Øresund.





Frederik

Med en baggrund som skibsmaskinist og langturssejler på de store verdenshave kender jeg alt til at rykke teltpælene op og i. Jeg kender livet på gaden, og jeg kommer især på Vesterbro og Amager. Herberget Lærkehøj på Frederiksberg betyder meget for mig – her er der ro, man kan sove længe og ens vasketøj ligger rent og tørt om morgenen.

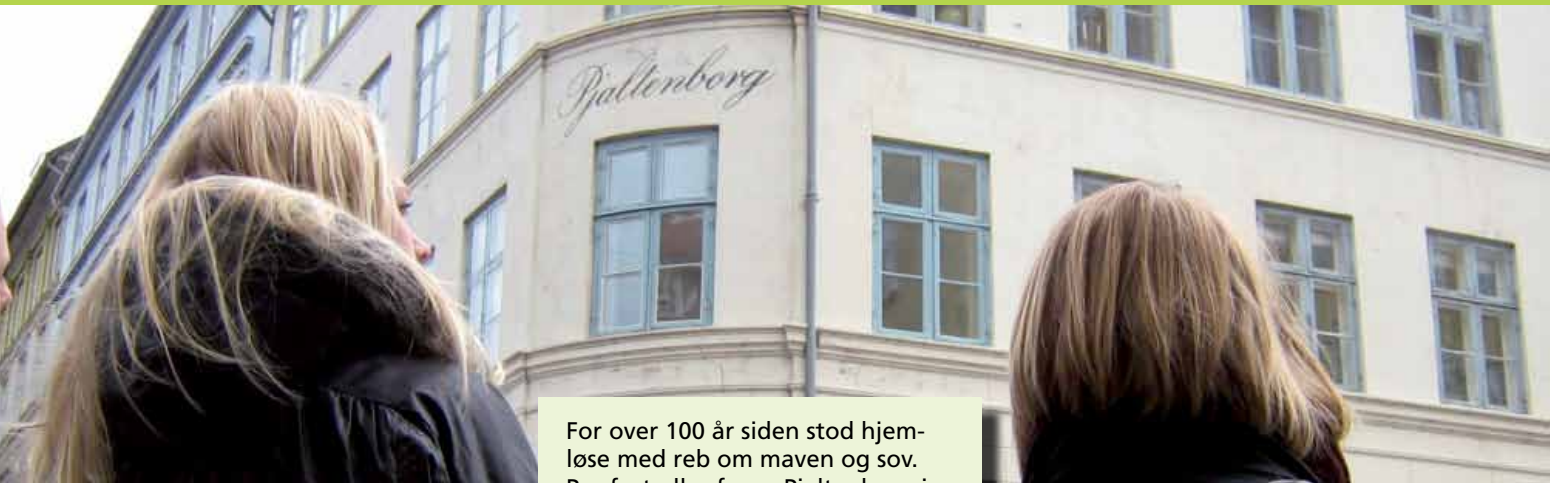
Per

Som 38-årig røg jeg på gaden for første gang pga. et hav af ubetalte regninger, og jeg har travet de københavnske gader tynde for at finde overnatning – bl.a. på herberg i Stengade, Mændenes Hjem, Hillerødgade og Holmbladsgade. I en overgang var jeg så heldig at kunne sove i en gammel Volvo 242. Livet på gaden er stressende, og det er hårdt at gå fra sted til sted uden at finde hvile.



Svale

Jeg er stenbrobarn, gammel musiker, iværksætter og alt mulig andet, men først og fremmest stofbruger og aktivist i BrugerForeningen på Blågårds Plads. Min byvandring er meget personlig, og der er ingen tabuiserede emner – jo mere I spørger, jo bedre. Projektet er ikke at fremstille patetisk socialporno, for jeg vil jo gerne fortælle om stofbrugeres levevilkår i Danmark.



For over 100 år siden stod hjemløse med reb om maven og sov. Per fortæller foran Pjalttenborg i Indre by.

Foto: Susannah L. Sønderlund, maj 2011.

Ruterne endte med at være meget forskellige med varierende fokus – nogle beretninger er personlige, mens andre vælger at distancere sig mere fra indholdet og i stedet lægge vægt på faktuel eller historisk info om hjemløsesteder.

Vesterbros mangfoldighed

- Hovedbanegårdens historie og brugere; Chinatown
- Mindelund for stofbrugere' (Halmtorvet) og herberg i Colbjørnsensgade
- Hotellers betydning for en hjemløs
- Mariatjenesten, varmemestue og frivillighed
- Mændenes Hjem og jagten på en ledig herbergsseng
- Dugnad, Sundhedsrummet, byfornyelse og Kødbyen. Værtshus versus café
- Det grønlandske miljø: misbrug, stigmatisering og aktivitetstilbud
- Besøg på værkstedet Qiperoq samt værestedet Naapiffik

Et eksempel på en rute er Vesterbro og misbrugsmiljøet, som Frederik Olsen står for.

På grund af stor mediedækning og efterfølgende stor efterspørgsel på turene, besluttede vi hurtigt at udvide konceptet fra kun gruppeture til også at omfatte ture for enkeltpersoner.

Der har i projektperioden været gennemsnitligt 25 Poverty Walks om måneden. Det højeste antal ture lå i september 2010, hvor der var hele 60 ture. Lavseson var januar 2010 med ni vandring.

Prisen for en gruppetur med maks. 18 deltagere var det første år 1.000 kr. og enkeltpersoner (over 15 år) betalte 75 kr. per person. Honoraret går ubeskåret til guiderne. Per 1. juni 2011 er prisen hævet til 1.500 kr. per gruppevandring og 100 kr. per enkeltperson.

TID	STED	DELTAGERE	GUIDE
31. maj kl. 10:00 -13:00	(Vbro)	2 x 7. klasse fra Høvelse	v/Frederik
04. juni kl. 16:00	(Nbro)	Kriminalforsorgen	v/Svale
04. juni kl. 19:00	(Chr.havn)	Sundhedskonsulenter, Faxe	v/Elisabeth
05. juni kl. 11:00	(NV)	Jysk Håndværkerskole, Hadsten	v/ Csaba
08. juni kl. 15:00	(Sundholm)	Frederiksborg Sundhedsplejersker	v/Per
09. juni kl. 13:15	(Vbro)	UCC Sydhavn	v/Frederik
10. juni kl. 11:30	(Chr.havn)	New Connection-elever	v/Elisabeth
11. juni kl. 10.30	(Vbro)	Videnscenter for Socialpsykiatri	v/Frederik
11. juni kl. 12:00	(NV)	Pædagogstuderende	v/Csaba
11. juni kl. 15:00	(Nbro)	Åben tur!	v/Svale
15. juni kl. 16:00	(Sundholm)	Åben tur!	v/Per
16. juni kl. 13:00	(Sundholm) AFLYST	Distriktspsyk, Region Hovedstaden	v/Per
16. juni kl. 17:00	(Vbro)	Trafikstyrelsen	v/Frederik
17. juni kl. 16:00	(Chr.havn)	HK Kursusafd.	v/Elisabeth
21. juni kl. 14:00	(Nbro)	UDENFOR-medarbejdere	v/Svale
22. juni kl. 13:00	(Chr.havn)	Åben tur!	v/Elisabeth
22. juni kl. 15:30	(NV)	Dong Energy	v/Csaba
22. juni kl. 16:00	(Chr.havn)	SoSu'er, Skive	v/Elisabeth
22. juni kl. 17:30	(Sundholm)	Unisys	v/Per
22. juni kl. 17:30	(Vbro)	Vuggestuepersonale, Amager	v/Frederik
23. juni kl. 15:15	(Sundholm+Chr)	Dansk Røde Kors	v/ Per og Elisabeth
24. juni kl. 14:00	(Nbro)	Departementsmedarb., Socialmin.	v/Svale
24. juni kl. 16:30	(Chr.havn)	Mægler Pension	v/Elisabeth
25. juni kl. 11:00	(Vbro)	Hausenberg	v/Frederik
25. juni kl. 17:00	(Chr.havn)	DM Partner	v/Elisabeth
29. juni kl. 13:00	(Vbro)	Produktionsskole fra Mors	v/Frederik
30. juni kl. 15:00	(Sundholm)	Åben tur!	v/Per
01. juli kl. 14:00	(Vbro)	Lilleväng Socialforvaltning	v/Frederik

Ovenover ses eksempler på bookinger af Poverty Walks i 2010.

Relation mellem guide og projektleder

Stabilitet og tryghed har været centrale begreber undervejs i projektet ligesom projektleders støtte til guiderne har været en afgørende faktor for Poverty Walks' videre forankring.

Lige fra opstartsfasen har der været tæt kontakt mellem projektleder og guider, således at alle aftaler løbende tjekkes og opdateres. Det har fungeret godt med en ugentlig enten telefonisk eller personlig kontakt – og det har også været nødvendigt. Det gælder praktisk info, aftalepåmindelser, overlevering af feedback, kontakt til sociale instanser og almindelig omsorgsfuld snak. Ligesom alle andres tilværelse, så svinger og påvirkes også guiderne liv af op- og nedture. Udsvingene kan dog være større og sværere at håndtere som udsat og/eller hjemløs. En tillidsfuld, stabil og tryk relation mellem guide og projektleder er derfor nøje prioriteret.

Den nære relation mindsker ligeledes risikoen for aflysninger forårsaget af guiderne. Af de få aflysninger, der er forekommet, har det primært været deltager i grupper, som har afmeldt deres booking eller helt er udeblevet.

Oprindeligt var idéen at forankre Poverty Walks i museumsregi med et allerede eksisterende byvandingsprogram. Vi endte dog med at gå væk fra idéen, da det hurtigt kunne besværliggøre relationen mellem projektleder og guide med risiko for, at den helt faldt bort. På samme måde vil et administrativt bookingsystem heller ikke alene kunne køre Poverty Walks, da guiderne har brug for opbakning og assistance i mange andre henseender end selve udførelsen af vandringerne.

Trivsel og deltagerkontakt

Projektets ønske om at påvirke adfærden samt skabe bedre trivsel for nogle sårbare mennesker er blevet indfriet. Guiderne selvtilid er styrket og deres utrættelige engagement og vedholdenhed har forårsaget større opmærksomhed omkring social eksklusion og marginalisering. Guiderne selv har været benovede over den spørgelyst, som "almindelige" medborgere har udvist under Poverty Walks. Den brede befolkningsmæssige interesse har været langt større, end vi havde turdet håbe. Poverty Walks har appelleret til en meget forskelligartet skare mennesker. Geografisk har der været deltagere fra Lemvig, Bornholm, Sverige og Australien. Flere end 3.000 personer har været på Poverty Walks i løbet af det første leveår. Det har bl.a. været bankpersonale, skoleklasser, idrætsforeninger, kommunikationsbureauer, departementsafdelinger, lægehuse, politikere, arkitekter, boligforeninger, voksenuddannelser og softwareudviklere. Det er dog overvejende uddannelsesinstitutioner og offentlige arbejdspladser, som booker gruppevandring.

Ønsket om at skabe en fælles oplevelse og dialogplatform mellem guide og medborgere har været en overvældende succes. Guiderne føler sig respekteret og hørt, hvilket har resulteret i højere selvtægtelse:

"Uvidenhed om hjemløses forhold er stor, og særligt efter finanskrisen er der blevet længere mellem smilene til folk. Derfor synes jeg Poverty Walks er et så vigtigt og godt projekt at være med på", sagde guiden Frederik i artiklen ('I Frederiks fodspor', *Hjemløs* 4/2010).



Fedtekældereren har ugentlige svømmeture og malerværksted, fortæller Elisabeth ved Christianshavns kanal.

Foto: Susannah L. Sønderlund, juni 2010.

Responserne fra borgerne har overvejende været positiv, og folk lytter generelt interesseret:

"Det er godt at komme lidt ned under overfladen. Det her er noget, vi ikke kender til i vores ordnede tilværelse", sagde deltager Arne Sørensen, Ishøj. ('I Frederiks fodspor', *Hjemløs* 4/2010).

Poverty Walks har dog også mødt kritik. Nogle har været skuffede, fordi de følte der manglede autenticitet og troværdighed (guiden udelod egen oplevelse med hjemløshed; guiden levede ikke længere som hjemløs; sovsteder blev ikke udspecificeret), mens andre synes, de oplevede en fejlagtig disponering af fortællingen og vandringslængden. Endelig har der været utilfredshed med, hvad de følte var upassende salg og promovering af f.eks. hjemløseavisen 'Hus Forbi' og egne produkter. Projektdelegerede har arbejdet med kritikpunkterne og løbende forsøgt at optimere og justere turene efter evne. Især borgernes ønske om at høre mere af guidens egen historie, er en kommentar, der kommer igen. Men det er personfølsomt stof, og derfor er nogle guider mere tilbageholdende på det punkt, mens andre ikke har problemer med at fortælle deres egen historie.



I vinterhalvåret er Poverty Walks om end endnu mere autentisk og slogan for de fem guider blev hurtigt: Nu mærker man en Poverty Walk. Her viser Frederik rundt for bl.a. Özlem Cekic og Villy Søvnald fra SF.

Foto: Jan Graup, december 2010.

Social turisme og udstilling

Allerede i rekrutteringsfasen var der én særlig udfordring, som vi måtte arbejde med: Poverty Walks blev mødt med skepsis i selve hjemløsemiljøet. Især medarbejdere på byens varmestuer var bange for, at gadens folk ville blive uhensigtsmæssigt udstillet, idet vandringerne kunne munde ud i "cirkusforestillinger".

Under træningsforløbet diskuterede vi denne relevante problematik og talte meget om værdighed og etik. Guiderne har fra starten haft en helt klar ansvarsfuld indstilling og bevidst hensynstagen til gadefællerne, hvilket netop fungerer som tilstrækkelig garant for respektfuld distance til de mennesker, som deltagerne kunne møde på rutevandringerne. Omviserne ved om nogen, hvad der er acceptabelt og uacceptabelt blandt gadefolket, og guiderne var meget opmærksomme på etablering af rutestop og inkorporerede naturligt opfordringer til deltagerne om etiske overvejelser omkring fotografering og lignende. Også blandt kunder og tilhørere oplevede vi tøven og tilbageholdenhed:

"Henrik Svale gjorde det godt - det må være noget af en opgave både at "underholde", fortælle om sit eget liv og gennemføre den pædagogiske opgave, han syntes han havde overfor os mht. at rekonstruere "vore" begreber om stoffer og insistere på sin egen værdighed - uden at eksotisere! Jeg var faktisk positivt overrasket over denne form for social turisme". (Feedback fra deltager, Nørrebro, december 2010).

Det er op til guiderne selv, hvor meget personligt gods de indfletter i vandringens fortælling. Nogle lægger alle kort på bordet, mens andre foretrækker en distance til egen historie og fokuserer på generel hjemløseinfo og historisk data.

Guiderne oplever som regel ivrig spørgelyst blandt deltagerne, men der kan også være stille, tilbageholdende grupper, som er bange for at spørge ind til f.eks. guidens egen historie og baggrund. En tilbagevendende deltagerkommentar er ønsket om uddybelse af den menneskelige skæbne:

"Det eneste, vi savnede, var at høre mere om de hjemløses hverdag, rutiner og tanker - og ikke mindst mere om Frederik. Han havde en spændende livshistorie, som vi fik et glimt af til sidst da én af deltagerne spurgte om, hvor længe han havde været hjemløs". (Deltagerfeedback, marts 2011).

Udfordringer med aflønning

Udover at være en øjenåbner er Poverty Walks også et utraditionelt, fleksibelt beskæftigelsestilbud, hvor svagere borgere kan bidrage med deres ressourcer til glæde for sig selv og til gavn for samfundet. Desværre har netop guideaflønningen været et udfordrende projektelement.

Honoreringen per vandring foregår direkte mellem rekvirent (gruppe eller enkeltpersoner) og guide. Betalingen sker på selve dagen enten via overførsel til guidekonto eller kontant. Ved overførsel til guidekonto medbringes kvitteringen så til guiden, hvorefter guiden kvitterer for modtagelsen på en formel Poverty Walks-kvittering. Kontant honorering kvitteres på lignende måde. Herefter er det guiderne eget ansvar at melde indtægt til rette myndighedsinstanser såsom SKAT, socialforvaltningens ydelseskontor og borgerservice.

Alt efter individuelle ønsker har projektleder assisteret guiderne med afklaring omkring skatteforhold og indtægtsregulering på socialkontoret. Guiderne har forskellige forsørgelsesgrundlag og modtager forskellige statslige ydelser (førtidspension, kontanthjælp) mens andre måske slet ikke er del af "systemet".

Aflønningen af de guider, som var på kontanthjælp, har været mest problematisk, da det er umuligt for dem at have en supplerende indkomst. Her modregnes krone for krone og guiderne får reelt intet økonomisk ud af deres guidearbejde. I ét tilfælde var en guide dog kortvarigt selvforsørgende og kunne melde sig ud af kontanthjælpssystemet i efteråret 2010 pga. stor turaktivitet (22 ture å 1.000 kr. på to måneder).

De danske regeringspartier arbejder efter parolen "det skal nu engang være økonomisk motiverende at tage et arbejde", men som byvandringssguide på overførselsindkomst er der dog langt fra noget økonomisk incitament til at udføre lønnet arbejde. Vi oplevede, at de hjemløses forsøg på at knytte an til arbejdsmarkedet blev "straffet" med besøg på kommunens ydelseskontor, hvor guideindtjeningen med få tastetryk blev fratrukket overførselsindkomsten. Trods et tidligt samarbejde med Socialforvaltningen i Københavns kommune har Poverty Walks mest af alt mødt et enormt bureaukratisk og ufleksibelt system. Der er mange forhindringer for sårbare mennesker, som har oplevet tilfredsstillelsen ved at præge og udføre et hverv, der øger selvtiliden og er med til at skabe bedre rammer for en ellers udfordrende tilværelse med mange risici og kort levealder. Det er desværre blevet tydeligt, at kun politiske lovændringer kan sætte en stopper for det nådesløse regelrytteri – fokus bør i stedet være at imødegå flere eksperimenterende beskæftigelsesinitiativer.



I samarbejde med Canal Tours A/S og DFDS stod Poverty Walks til søs med en ny tur i Københavns kanaler i april 2011.

Foto: Per Folkver, Politiken.

Poverty Walks flytter til Sundholm

Det blev tidligt i projektforløbet evident, at det var nødvendigt med en social aktør med målgruppekendskab som rette arvtager for Poverty Walks, når projektperioden var afsluttet i Fonden projekt UDENFOR.

Efter adskillige måneders optakt, forhandling og solid afklaring blev Poverty Walks (guider som projektleder) overleveret til Udsatsen under Aktivitetscenter Sundholm per 1. juni 2011. Udsatsen er et 4-årigt metodeudviklingsprojekt finansieret af satspuljemidler, som er forankret i Københavns kommunes socialforvaltning. Formålet er at udvikle og etablere socialøkonomiske virksomheder, som kommer nogle af samfundets svageste til gode.

Overleveringen har forårsaget en del bekymring og skepsis – især fra guiderne, der ikke just har de bedste erfaringer og oplevelser med kommunen og det offentlige system. Det er dog kun en midlertidig situation, da hensigten med Udsatsens arbejde er at etablere bæredygtige socialøkonomiske virksomheder, som fra 2013 skal kunne fungere og drives som selvstændige virksomheder.

For projektet gælder det om at holde fast i kerneydelsen: den øjenåbnende byvandring. Håbet er at øge antallet af byvandringer yderligere, så det kan komme de engagerede guider til gode både økonomisk og menneskeligt.

I takt med Poverty Walks' etablering og gunstige vækst er adskillige udviklingsfacetter blevet tydeliggjort. Udover at projektet har potentiale til at fungere som en socioøkonomisk virksomhed, kan guiderne ekspertise og fortælleevner også omsættes til foredrags- og konsulentvirksomhed samt munde ud i undervisningsmateriale, som allerede er efterspurgt blandt deltagerne i Poverty Walks.

I rette omgivelser og under rummelige forhold kan nogle mennesker, der ellers er dømt ude, få meningsfuldt fodfæste.



Se artiklen på side 16 og 17

Markedsføring og presseomtale

Ordinær markedsføring af projektet har været på et minimum, da der ikke har været afsat ressourcer hertil. Heldigvis har der heller ikke været det store behov, da rygtet om Poverty Walks blev spredt vidt og bredt – både via presseomtale, men især fra mund til mund.

Siden den første offentlige Poverty Walks blev afholdt den 31. maj 2010 har der været stor pressebevågenhed omkring projektet. Både projektleder og guider er blevet interviewet til talrige medier. Guideerne har beredvilligt stillet op og fortalt om deres engagement i Poverty Walks. Projektleder har ved hver pressehenvendelse været mellemperson, således at guideerne ikke oplevede et unødigt forventningspres. De har altid kunnet takke nej til at deltage.

Via projektets profil på Facebook, som blev oprettet vinteren 2011, har deltagere desuden kunne diskutere vandringerne og give guideerne feedback - noget der fra starten har været efterspurgt. Responsen har desværre været begrænset, men deltagere har heldigvis været gode til at give tilbagemeldinger via mail. Turene annonceres desuden også via profilen på Facebook.

Via projekt UDENFORs hjemmeside (www.udenfor.dk) har der løbende været publiceret nyheder eller andre tekster om seneste tiltag og projektudvikling. Derudover har vi distribueret flyers og plakater i mindre omfang på udvalgte offentlige lokaliteter i hovedstadsområdet.

Artikel fra bladet 'Hjemløs' nr. 4/2010, som udgives af Missionen blandt Hjemløse.



I Frederiks fodspor

Indtil for nylig levede grønlandske Frederik Olsen på gaden i København. I dag viser han sit Vesterbro frem for turister og københavnere, der gerne vil se andet og mere af byen end kronjuvelerne og Kastellet.

Af Karen Pedersen • Foto Holger Henriksen

- Er der samling på gruppen?

Frederik Olsen vipper i sejlernes og tager bestik af dagens gæster, der er samlet ved Hovedbanegårdens bagside. *Poverly Walks* står der på det orange badge på hans cowboystjorte. 47-årige Frederik er tidligere hjemløs og der har meldt sig til dagens byvandring, rundt på Vesterbro – som han kender det.

Første stop er enden af Halmtorvet, hvor stofbrugerne har lagt en mindesten for de døde. Frederik fortæller om herder siger, at ingen må leve på gaden. Om området:

- To tredjedele af hovedstadens hoteller er samlet her, forklarer han og regner en lille firkant med hænderne. - Turisthotellet derovre har de billigste overnatninger – 350 kr. for en nat. Sidst på måneden, når der er gået penge ind (kontanthjælp, red.), kan man leje et værelse for et par dage. Det er stor luksus – ellers har man ingen privatliv.

når man lever på gaden. Man sover fx på madrasser på gulvet, og folk snorker.

Turen går videre ad Istedgade med på forbi Maria Kirkeplads og Mariatjenestens Kirken Korskær.

- Steder drives af frivillige ildsjæle. flasker, har man til en kop kaffe her. Kirken bruger tøj – og få en samtale. Kirken princip, at der er plads til alle, på de man vise sygesikringsbevis, fortæller på en anden problematik:

- Efter udvidelsen mod Østre uge fra øst i værestedet. Der er nogle og der opstår flere konflikter. Vi styr på dem.

» Måske kan vi få Her i finanskris

Frederik Olsen, guide i

Kryb hjem i jeres villae

- Er der samling på gruppen? Vi er nær til Lille Istedgade fylder godt i bybilledet. I på hjørnet. Frederik træder at forstyrre dem.

- Mændenes Hjem er åben hele døgnet, tydeligt påvirket fyr k

- Er I på sightseeing rier. Jeg kan fortælle halsen, og om er livsglede i livet – kryb

- Ja, Mændenes stofmisbrugere, o



natvarmestuer på
en, der drives af

Hvis man samler to
Man kan også hente
Korsbær har det
kommunale steder skal
Frederik og tager far

opa er der kommet man-
gle plattenslagere imellem,
håber, deres hjemlande får

komme her, fordi der er meger ballade, fortæller Frederik, som selv bor i bofællesskab i Rigsgade. Der har han gjort siden april, men for det levede han tre år på gaden og sov rundt omkring på herberger eller på Hovedbanen.

Grønlanderne holder sammen

- Er der samling på gruppen?
Tilbage på Halmtorvet med alle cafeerne fortæller Frederik mere om byfornyelsen:
 - For 10 år siden var der ingen, der gød at bo her pga. prostitution, nu er det et af byens mest mondane steder.
- Her på torvet er det kaffen, der er i centrum – ikke øllerne. Øller har der været nogle strykker af i Frederiks liv. Han har sejlet i mange år, men mistede sit job og begyndte at drikke. Eller måske var det omvendt. På et tidspunkt havde

lidt mere venlighed ved at udrydde uvidenhed.
en er der længere mellem smilene.

projekt Poverty Walks

rl
end?
lgade, hvor Mændenes Hjem
en flok hænger ud ved indgangen
kker et stykke op ad gaden for ikke

er Skandinavians største herberg, her
fortæller han og bliver afbrudt. En
ommer til og blander sig
ng? Så håber jeg, I får de rigtige histo-
jer om psykisk syge, der skærer sig i
der leves i smerte. Så gå bort med jeres
hjem i jeres villaer, lyder salutten.
Hjem er et hårdt sted med mange
g mange 'almindelige hjemløse' undgår at

nede han på gaden i København.

- Frederik er en af de ca. 5000 grønlandere i København, 500-1000 af dem har et misbrugsproblem. Og som Frederik siger, så er det som regel dem, vi hører om.
- De 18.000 andre grønlandere, der bor i Danmark, lever et helt almindeligt liv og passer deres arbejde.
- På gaden passer man på hinanden:
 - Vi grønlandere har stort sammenhold, men hvis én begynder at tage hårde stoffer, så bliver han udstødt af gruppen.

Frederik fortæller, og folk lytter interesseret.
- Det er godt at komme lidt ned under overfladen. Det her er noget, vi ikke kender til i vores ordnede tilværelse. Jeg ser mig selv som meger gennemsnitlig, men her er man jo nærmest overklasse – med fast bopæl og arbejde – fjern

fra det liv, som Frederik repræsenterer. Det giver stof til eftertanke, siger Arne Sørensen fra Ishøj. Det er hans nabo, der har taget initiativ til turen i dag.

Også for Jette Brenholdt åbenbarer det sig en ny verden i Frederiks fodspor. - Det er ikke noget, jeg normalt og jo mere jeg hører, jo mere spændende bliver det. Vi finder ud af, hvor godt vi har det.

Til søs igen

- Er der samling på gruppen?
I Skelbækgade bag en lang mur med graffiti, ligger det grønlandske kunstværksted og værested Qiperog.
 - Herinde er der konsekvenspædagogik, griner Frederik og tager i døren. - Det er forbudt med alkohol og hash.
- Deltagerne myldrer rundt på anden sal i det kreative værksted, hvor folk maler, syr og sliber sten. Nogle bliver hængende lidt, mens guiden falder i snak nede i gården.
 - Hvad drømmer du om i dit liv? spørger en kvinde.
- Jeg var langturssjeler og sejlede i Afrika. Jeg skal ud at sejle igen, men sofaen er i krise. Nu er jeg så her. Og lid. Man skal op om morgenen, man har forpligtelser, og man holder sig fra flasken! siger Frederik, inden sejler-skoene sætter kurs mod dagens sidste stop: værestedet Naapiffik i Arkonagade.

Langt mellem smilene

- Er der samling på gruppen? Naapiffik betyder mødested på grønlandsk. Det er også rådgivningssted, man kan komme i aktivering få sprogundervisning og købe varm mad til 15 kr. Og hvis man ikke har penge, kan man arbejde og tjene til en spisebillet, forklarer Frederik, inden han viser rundt i kælderlokalet og demonstrerer grønlandsk trommedans.

Det var her i Naapiffik, at Frederik blev shanghajat til at være guide af Projekt Udenfor.

- Vi er fem tidligere hjemløse guider, som har fået uddannelse. Projekter har kørt i Tyskland, England og Holstenen er god, og hvis jeg kommer ud at sejle igen, kan jeg være guide i fritiden.

- Ude på fortovet igen er det tid til at runde af.
 - Tak for opmærksomheden, siger Frederik og får klapslaver, drikkepenge og "du var go!" den anden vej.
- Gruppen i dag var også meget god, synes han.
- De var meget interesserede. Det er meget uvidenhed om hjemløse og udsatte. Man bliver ikke hjemløs, fordi man kan lide det, men fordi man havner i det. Måske kan finanskrisen er der længere mellem smilene – jeg håber på flere venlige smil fremover.

Poverty Walks

Poverty Walks er et initiativ under Projekt Udenfor, der arbejder på gaden blandt hjemløse, underviser og forsker i hjemløshed.

Poverty Walks vil lancere København som en mangfoldig hovedstad. Ideen er at udsatte hjemløse som bygguider for at inddrage socialt udsatte i byrummet. På byvandringerne mødes forskellige mennesker og får indblik i hinandens forskellige livsvilkår.

Fem tidligere hjemløse arbejder p.t. som guider. De har fået undervisning af en professionel byvandrer og dringer på Vesterbro, Nørrebro, i København nord-vest, på Christianshavn og på Sundholm på Amager.

Læs mere og book på www.udenfor.dk

Hjemløs nr. 4 2010

Hjemløs nr. 4 2010

5

Udvidelse og projektudbredelse

Hele vejen gennem projektperioden har interessen for Poverty Walks været stor fra hjemløsemiljøets side. Gadens folk har bemærket vandringerne og guiderens kendte ansigter har sat tanker i gang hos en del. Balancen mellem udbud og efterspørgsel skulle dog tilpasses og i første omgang skulle de eksisterende guider have nok at rive i.

Fornyelse og justeringer har været udfordringen for de fem guider i forberedelsen af anden sæson af Poverty Walks. Et par stykker udbyder nu to forskellige ruter og i foråret 2011 gennemførte vi anden guidetræningsforløb med et par nye potentielle guider. Forløbet blev mere individuelt og intenst med blot 2-3 personer og den tilknyttede underviser og to nye guider blev færdiguddannede i maj 2011.

Rutenettet er nu udvidet med Indre By, Enghave Plads/Vesterbro samt Vesterport (sidstnævnte er engelsksproget med udenlandsk hjemløs). Desuden etablerede vi i april 2011 en særlig rute til søs, hvor guiden Frederik har udviklet en anderledes kanalrundfart om hjemløshed, rodløse sømandsliv og skæve tilværelser med udgangspunkt i Københavns havn og kanaler. Disse 'Til søs med gadens stemmer' udbydes i samarbejde med Canal Tours A/S og DFDS.

I løbet af 2010 skabte Poverty Walks interesse i både ind- og udland, og vi modtog adskillige henvendelser fra andre aktører i provinsen, som ligeledes aktivt ønskede at udvide byens rum i inddragelsen af socialt udsatte. Især storbyerne Aarhus, Odense og Aalborg var oplagte steder at udvikle Poverty Walks og der blev derfor etableret kontakt med forskellige samarbejdspartnere, hvorefter de københavnske pionerguidere tog ud i landet for at dele ud af deres erfaringer med de anderledes byvandring.

Kontakten til Værestedet Jægergårdsgade, Aarhus, blev så udbytterig, at de i maj 2011 havde premiere på deres udgave af Poverty Walks. Her er en håndfuld brugere gået sammen om at udforme én rute, som de varetager i fællesskab, rundt i de oversete kroge af Aarhus. Håbet er, at aktiviteten kan vokse sig stor i løbet af Aarhus festuge i eftersommeren 2011.

I Odense er der afholdt et par Poverty Walks med en lokal Hus Forbi-sælger, men der er endnu ikke etableret et systemiseret byvandringstilbud. Kirkens Korshær er dog interesserede.

Aktører i Aalborg overvejer stadig mulighederne, men er begrænset finansielt og desuden tilbageholdende i forhold til en begrænset efterspørgsel på en aktivitet som Poverty Walks.

I efteråret 2010 havde to guider samt projektleder et kort samarbejde med Albertslund Frivilligcenter, hvor der var interesse for at udvikle en særlig Vestegns-rute. De involverede lokale trak sig dog efter nogen tid og projektet gik i sig selv.

Det har været særdeles positivt for guiderne at være med til at sprede ideen om konceptet Poverty Walks til andre interessenter og ligeledes være med til at præge projektudviklingen.

For at udbrede kendskabet til projektet Poverty Walks og give vores erfaringer videre, har vi desuden afholdt to debatdage i København: *Debat om PW i projekt UDENFOR* d. 31. maj 2010 for især lokale Nørrebro-borgere og *Tankerig torsdag* d. 23. september 2010 (i samarbejde med Socialistisk Folkeoplysningsforbund).

Der var gang i Bolsjefabrikken for år tilbage, fortæller Csaba i Nord-vestkvarteret.

Foto: Susannah L. Sønderlund, juni 2010.



Tak til sponsorer

Poverty Walks har været Fonden projekt UDENFORs første deciderede beskæftigelsesprojekt.

Projektet er blevet realiseret med fondsbevillinger fra:

Realdania, Bikubenfonden, Jascha Fonden, Carlsberg Idé-legat, EGV, Metodeudviklingspuljen under Københavns kommune, PUF-midler under Socialministeriet, Nørrebro Lokaludvalg, LauritzenFonden, Tryk Fonden, Dansk Folkeoplysnings Samråd, Jubilæumsfonden af 12.08 1973, Det Obelske Familiefond og Fonden projekt UDENFOR.

Tak til alle samarbejdspartnere:

Sine Grumløse, Hjemløsehuset, SAND, Naapiffik, Qiperoq, Det grønlandske hus, Fedtekælderen og Kirkens Korshær, Aktivitetscenter Sundholm, Herberget Hillerødgade, BrugerForeningen – for aktive stofbrugere, Hjemløseenheden Københavns kommune, Beskæftigelses- og Socialforvaltning Københavns kommune, Københavns Museum, Arbejdermuseet, Socialistisk Folkeoplysningsforbund (SFOF), Folkeoplysningsforbund (FOF), Københavns Tekniske Skole, Canal Tours A/S, DFDS, Sanita A/S, Sportsmaster, Helly Hansen, The Munchies.



Csaba, 47

Jeg har boet på gaden i 17 år. Hjemløsehuset i Nordvest betyder meget for mig. Som gadeekspert vil jeg fortælle om de væresteder og hjemløse tilbud, der er på ydre Nørrebro.



Svale, 48

Min tur starter på Blågårds Plads ved BrugerForeningen for aktive stofbrugere, hvor jeg er frivillig samt bestyrelsesmedlem. Med min vandring håber jeg brændende at gøre op med folks fordomme.



Elisabeth, 50

Efter jeg forlod Sverige var gaderne på Christianshavn mit hjem. Områdets historie er fascinerende, og jeg har stadig et tæt tilhørsforhold til Fede-kælderen og de dejlige mennesker der



Frederik, 47

Min rute bevæger sig bl.a. rundt blandt grønlandske tilholdssteder på Vesterbro. Naapiffik og Qiperoq er betydningsfulde åndehuller - især for folk uden hjem.



Per, 51

Sundholmen og hjemløshed er uløseligt forbundet. Fra tvangsarbejdsanstalt med hospital og værksteder og plads til lidt over 1000 beboere („Lemmer“) til sygeplejeklinik og aktivitetscenter. Jeg har selv været tilknyttet flere af Sundholmens værksteder.